

je Carnia, Carniola, piše Šafařík ter pravi, da Karantanum (Karantania, Carinthia) je likati iz karn in tan; karn pomeni v celtiškem jeziku „Gestein“, tan pa „Erde, Land“. Nestorjeva oblika Chorutane se nareja praviloma iz Karantane (nosnik *an* v *u*, in *k v ch*); novočeska Korytané, Korytanský je le nalasč ponarejena, kakor bi bila iz koryto (alveus)!

U. In Štajerska — zakaj se imenuje tako?

T. Iz nemškega Steier — Steiermark je slovenski Štajersko, in to ime je nastalo po reki Štyra (Steier), kakor piše Šafařík, ter po bližnjem mestu in gradu (Styratpurh). Po slovanski se veli tudi Štyrsko (Starož. Šaf. pg. 337), in Terstenjak v Nov. 1857 pove — zakaj „pišem Štirsko namesto Štajersko?“ — da je uno poznamljevanje stariše in izvirniše, da sega ime to že v rimske čase, da je celo slovensko (sthira močen, fest, stark) itd. „Steier ist aus dem slowenischen štir, štira, wie Weichsel aus Visla, Leipa aus Lipa, Neisse aus Nisa, Feistritz aus Bistrice gemacht; unmöglich hätte der Deutsche selbst sein Wort Stier in Steier verdrehen können (vid. Šaf. Abkunft der Slawen pg. 176)“.

U. Navadno je vendar že Štajersko pa tudi Štajarsko, Štajerci ali Štajarci; — kako se poravna ta razloček v pisanji slovenskem?

T. Kaže se, da je po nemški obliki Steier narejena slovenska Štajer-ec, Štajerka, Štajersko, in tako piše Metelko in še marsikdo tudi po navadni izreki. Ker je pa za moške osebe po njih rodu in domovanji slovensčini lastna končnica — *ar* ne pa — *er*, in ker tudi obrazilo — *ec* imenom rada pritika na koreniko ali na druge obrazila, posebno na — *án* in *ár*; toraj, se mi zdi, pišejo nekteri sedaj tudi Štajarec, Štajarsko itd.

P a š n i k.

Odkritoserčnost. Deček in deklica ne povesta vsega; večkrat tedaj moti mladina s tem, kar ne pové; tega je kriv tisti, ki je ne razumé.

Po navadi opazujemo bolje to, kar otroci govoré, kakor uno, kar zamolčé. Večkrat molčé v naj imenitnejših zadevah, ali iz strahu, ali ker ne najdejo besed, s kterimi bi se razodevali. Ni lepo za gojitelja, če takrat ne vé, kaj pomeni njih molčanje.

Prizadevaj si, da naj ti deček odkriva svoje notranje občutke; svojo razsodbo naj pa zamolči.

Nikar ne sprašuj otrok o rečeh, od katerih veš, da ti ne morejo odkritoserčno odgovarjati.

Iz tega, kakor te deček sprejema in pozdravlja, moreš spoznati, kako te ljubi.

Bati se je za otroka, v čigar srcu kali seme, iz kojega izraste zaničevanje.

Otrok, kateri ti pripoveduje tiste reči po ednem načinu, razodeva zaspani duh. Brez napeljevanja mladost ljubi spremembo.

Deček, kateri na to, kar vé, vendar le odgovarja, da ne vé, taki je že spriden.

Kar govorite od otrok ali sploh od odrasčenih, kedar niso pričujoči, govorite tudi v njihovi pričujočnosti. Odkritoserčnost je odgojitelju prva dolžnost, pa ni prav lahka.

Resnični pa bodimo v naj manjših stvareh. Koliko bodo verjeli otroci staršem ali sploh odrasčnim, ako iz njih norce brijejo, ali jih za šalo sem in tje pošiljajo. Tudi majhni otroci, dasiravno ne govoré veliko, vendar toliko zapopadajo, da razločujejo laž od resnice, in seme za laž in zvijačo se zgodaj vseje v otroške serca.

Nepremišljena mati bo zadovoljna, da reče svoji hčerki: „Nikar ne hodi k potoku“. Otrok gre in pravi: „Nisem bil tam“. Drugikrat pa reče mati, ktera čuti, da se je otrok zlagal, tako: „Nikar ne hodi k vodi, povodnji mož je tam, in te vzame“. In mala lažnjivka in neubogljivka je pokorna iz neumnega strahu. Koliko pa bo v prihodnjič materi verjela? — Pazite tedaj, kako pripovedujete otrokom nevarne reči! M.

O začetku šolskega leta. Po dolgih počitnicah približal se je zopet prelepi čas novega delovanja na šolski njivi tudi za učitelje malih šol. Gotovo si je med tem časom vsak marljivi učitelj nabral novih moči in nove tečne hrane za težavno in trudapolno delo. Popotnik, ki se napravlja na dolgo potovanje, mora se preskerbeti z dobro popotnico in dobiti dobrega vodnika; ravno tako mora tudi učitelj o začetku šolskega leta, ako hoče s svojo mladino v podučevanji pravi namen doseči in jo tudi dobro voditi, si nabrati dobrih vodil, in mora tudi resnične sklepe storiti, da hoče vse v božjo čast, v prid mladine in za blagor domovine delati in darovati. Da bo pa učitelj tudi saj

po moči svoje važno nalogo izverševal, mora poprej v začetku šolskega leta trdno skleniti, da hoče

1. svoje učence ne le podučevati, ampak tudi gojiti. Ako mlade serca niso požlahtnjene, nič ne izdà vse podučevanje. Ves poduk, vse opominovanje in svarjenje mora učitelju iz serca priti, ako hoče, da se bo tudi nježnih serc mladine prijelo in obrodilo obilno sadu za njih časno in večno srečo. Povsod naj bo učitelj svojim učencem vredni zgled. Pred vsem naj mu bo pa naj večja skerb, da mladini zgodnji strah božji in pa pravo spoštovanje do svetih reči v serce vcepi. Kar pa odgojevanje na dalje zadeva, mu to ne sme biti le kaka malovredna in bolj poveršna reč; le ako je mlado serce polno žlahtnih čutil in volje za vse dobro, se tudi mladina gotovo prav kersansko in spodobno obnaša in vede. — Skleniti mora

2., da hoče skerbeti, da njegov poduk in zrejevanje ne bo le ostajalo med šolskimi stenami. On naj tako podučuje, da ne koristi le šolski mladini, ampak tudi za šoli odrasle — za mlade in stare. Obnašanje njegovo naj bo povsod tako, da si s tem pridobuje čast in spoštovanje ne le pri učencih, ampak tudi pri odraslenih. Dobrih svetov in pa koristnih in potrebnih podukov naj mu nikoli ne zmanjka.

3. On mora trdno skleniti, da hoče mladino ne le za kratke šolske leta in morebiti le za preskušnjo učiti in odgojevati, ampak, da hoče svoj uk vedno tako vravnovati, da bo mladini za ves čas tečno in vsestransko koristil. On naj skerbí, da ga bodo otroci vedno radi poslušali, kedar podučuje; razlaga naj kratko, določno in mikavno. Naučeno pa naj večkrat ponavlja. Bolj slabo obdarovanim učencem naj rad pomaga, da ne zaostajajo. Napeljuje naj jih s primernimi vprašanji do pravega odgovora. Pojasnuje naj jim vsaki uk tako, da ga vsi učenci lahko pomnijo. Nikoli ne sme sebično podučevati.

4. Tudi za svoje lastno izobraženje mora učitelj skerbeti. Je že tako, da, ako se človek vedno ne izobražuje, pa še pozabi to, kar je že znal. On naj se za vsaki uk dobro in vestno pripravlja. Zato mu je pa potreba, da si napravi koristnih knjig in naj potrebnish pedagogičnih časopisov. Vdeležuje naj se tudi vedno rad in prav pridno učiteljskih zborov. Kar se pri takih prilikah za dobro spozná, naj v šoli s svojimi učenci poskuša. Tudi naj si napravi posebno knjigo, v katero naj zvesto zapisuje vodila, ki so se pri zboru za dobro spoznale.

Tudi dnevnik naj pridno spisuje, kateri mu bo v starosti gotovo marsikako veselo uro pripravil. — Za enkrat in za vselej pa mora učitelj

5. skleniti, da hoče vedno s svojimi sobraty složno in prijazno živeti, da jih hoče za enake dobre sklepe pri priliki vnemati, da hoče vedno vse svoje dolžnosti po moči zvesto in na tanko spolnovati, da hoče svoje prednike vedno spoštovati in jim pokoren biti. Hinavsčino naj on čez vse studi; naj bo vselej in povsod pošten in odkritoserčen. Hinavec nikjer ni priden, posebno pa še med učitelji ne. — Z Bogom!

Podpisovalec.

Vprašanja pri letošnjem konzist. spraševanju za nastopne učitelje.

3. Kako naj se odgojnik ravna po pregovoru: „Stara navada železna srajca“? (Beri „Tovarša“, teč. V., l. 7.1)

4. Naj se z zgledi počitajo nemški šumniki!

Nemški šumniki so: dolgi *f*, okrogli *ß*, ostri *ff*. V začetku zlogov se piše dolgi *f* in ima kakor začetni glas pri besedah ostri izrek: Silber, Saßen, kakor slovenski *s* v besedah som, sok, sip, sune i. t. d. Med dvema samoglasnicama kakor v besedah: „Wesen, reisen, leise“ se mehko zgovarja kakor slovenski *z* v besedah: „zima, zora, zunaj i. t. d. — Ojstri *ff* se piše, kedar je zlog potegnjajen in po zloženih samoglasnici, dvojnat *ff* (na koncu besedi in pred soglasnikom *fs*), kedar je zlog skračen. Tedaj se piše: *fließen*, ker nastopi po zloženih samoglasnici; *gefloffen*, ker je beseda skrajšana; *flüßig* — der Fluß. *Bergeffen* — er vergißt. *Messen* — er mißt — er maß — das Maß. *Das Faß* — die Fässer. *Die Ruß* — die Rüsse. *Die Gasse* — die Straße. *Schließen* — er schloß — hat geschlossen. *Das Schloß*. *Der Schlüssel*. *Der Schlosser*. Ravno tako se spreminjaja ojstri *ff* v dva *ff*, n. p.: *genießen* = *genossen*, *verdrießen* = *verdröffen* in pri drugih.

Zgledi: Nur das Kind, das fleißig ist, wird gelobt, und hat den Nutzen, daß es viel Gutes lernt. Daß der Wein den Kindern schädlich ist, das ist gewiß.

5. Kako se rabi v slovenskem svojivno — povračivni zaimek svoj posebno v primeri z nemškim? (Beri „Tovarša“, teč. V. l. 8., str. 119.)